

Қазақстандық қолданбалы мінез-құлық талдау мамандарының қауымдастығының Этикалық кодексі

KazOSPAP Этикалық кодексі – Қазақстан Республикасындағы мінез-құлық маманының практикалық және ғылыми-зерттеу қызметіне арналған ережелер мен ұсыныстар жиынтығы. Қазақстан Республикасының қолданбалы мінез-құлық талдауының мамандары әзірлеген:

1. Тілемісова Зәуре
2. Ахметова Жанат
3. Нелюбина Диана

Ассоциациямыздың халықаралық сарапшысы Зухра Измайлова-Қамарға (BCBA, IBA) және Ольга Шаповаловаға (BCBA), Надежда Белоглазоваға (BCaBA, IBA) Этикалық кодексті құруға көмектескендері үшін ерекше алғысымызды білдіреміз.

Мазмұны

1. Әдеп кодексінің ережелері.

1.1. Этикалық кодекс.

1.2. Этикалық кодекстің мақсаты.

1.3. KazOSPAP Этикалық кодексінің мақсаты.

1.4. Жалпы ережелер.

2. Білім және құзыреттілік

2.1. Тәжірибеші.

2.2. Тәжірибеші деңгейі.

2.3. Құзыреттілік аясы.

2.4. Құзыреттілікті сақтау.

3. Тұтынушылар алдындағы міндеттеме.

3.1. «Клиент» терминінің сипаттамасы.

3.2. Мінез-құлық маманы мен клиент арасындағы делдал.

3.3. Интервенция бағдарламасына бірнеше тарап.

3.4. Келісімшарттық қатынас.

3.5. Мінез-құлық маманының клиент алдындағы жауапкершілігі.

3.6. Мінез-құлық маманының клиент алдындағы жауапкершілігі.

3.7. Клиенттің құпиялылығын сақтау.

3.8. Мүдделер қақтығысы және көптеген қатынастар.

3.9. Қызметтердің үзілуі.

3.10. Қызметтерді тоқтату.

4. Әріптестер алдындағы міндеттеме.

4.1. Әріптестердің көмегі мен қолдауы.

4.2. Әріптестермен қарым-қатынас орнату.

4.3. Әріптестер алдында құпиялылық.

4.4. Әріптестермен ынтымақтастық.

4.5. Жанжал.

4.6. Әріптестің Әдеп кодексін бұзуы.

5. Қоғамға берілгендік.

5.1. Халықтың қауіпсіздігі.

5.2. Қолданбалы мінез-құлық талдауын ағарту.

5.3. Көпшілікке арналған мәлімдемелер.

5.4. Мінез-құлық мамандары көпшілік алдында мәлімдеме жасауға жауапты.

5.5. Мінез-құлық қызметтерін жарнамалау мақсатында тұтынушылардың пікірлері.

5.6. Ақпараттандырылған және жазбаша келісім.

6. Бихевиоролог және ғылыми қоғамдастық.

6.1. Ғылыми дәлелденген ақпаратты пайдалану.

6.2. Нормативтік актілер.

6.3. Құпиялылық.

6.4. Плагиат.

6.5. Зерттеуге ақпараттандырылған келісім.

7. Құжаттама.

7.1. Клиент деректерін құжаттау.

7.2. Деректер жинау.

7.3. Бағдарламалар және бақылау парақтары.

8. Қадағалау.

8.1. Жетекшінің құзыреті.

8.2. Бақылаушылардың саны.

8.3. Бақылаушының құжаттамасы.

8.4. Жетекшінің әртүрлілікке байланысты тақырыптарды талқылауы.

8.5. Тапсырмаларды беру.

8.6. Практиканы бағалау.

8.7. Қадағалауды үзу.

8.8. Қадағалауды тоқтату.

Глоссарий

Клиент - мінез-құлқын мінез-құлық талдаушысы өзгертетін адам.

Қолданбалы мінез-құлық талдауы (АВА) – мінез-құлық заңдылықтарын зерттейтін, мінез-құлықтың қалыптасуының әртүрлі аспектілері бойынша зерттеулер жүргізетін және оларды әлеуметтік маңызды мінез-құлықты жақсарту үшін жүйелі түрде қолданатын ғылым.

Бихевиоролог – мінез-құлықты қолданбалы талдау аясында жұмыс істейтін маман. Оқыту деңгейіне және жұмыс тәжірибесіне қарай мінез-құлық маманының үш деңгейін ажырату ұсынылады: бихевиорлық нұсқаушы (терапевт, репетитор), мінез-құлық кураторы және мінез-құлық талдаушысы.

Мінез-құлық талдаушысы - мінез-құлық талдаушысын оқытудың толық курсын аяқтаған, емтиханды сәтті тапсырған және тәжірибелі мінез-құлық талдаушысының бақылауында жұмыс істеу тәжірибесі бар маман. Мінез-құлық талдаушысы қажетсіз мінез-құлықпен жұмыс істеу бағдарламаларын жасайды, мінез-құлықтың функционалдық талдауын жасайды, жеке дағдыларды дамыту бағдарламаларын жазады, оқытудың жеке әдістерін жасайды және ғылыми зерттеулермен айналысады.

Мінез-құлық қызметтері – қолданбалы мінез-құлық талдаушылары клиенттерге көрсететін қызметтер (мысалы, қажетсіз мінез-құлықты түзету).

Супервайзер – шарт негізінде тәжірибесі аз мамандармен кеңесіп, өзі жетекшілік ететін салада жеткілікті практикалық тәжірибесі бар мінез-құлық талдаушысы.

Бақыланатын тұлға - тиімдірек жұмыс істеу және бақыланатын тәжірибе сағаттарын жинақтау үшін тәжірибелі мінез-құлық талдаушысымен кеңесетін мінез-құлық маманы.

Этикалық кодекс – бұл бихевиорист-ғалымның тәжірибесі мен ғылыми-зерттеу қызметіне арналған ережелер мен нұсқаулар жиынтығы.

1. Әдеп кодексінің ережелері

1.1. Этикалық кодекс – бұл бихевиорологтың тәжірибесі мен ғылыми-зерттеу қызметіне арналған ережелер мен нұсқаулар жиынтығы.

Мінез-құлық маманының жұмысы Қолданбалы мінез-құлық талдауының (бұдан әрі – АВА) заңдары мен принциптеріне негізделген. Қолданбалы мінез-құлық талдауы (АВА) - әлеуметтік маңызды мінез-құлықты өзгерту үшін қазіргі заманғы мінез-құлық кондициясы теориясын қолдануды қамтитын ғылыми пән.

1.2. Этикалық кодекстің мақсаты. Мінез-құлық маманының еңбек этикасы жалпыадамзаттық, моральдық және моральдық құндылықтарға негізделген. Мінез-құлық маманының іс-әрекеті үшін жеке тұлғаның еркін және жан-жақты дамуы мен оны құрметтеу, адамдарды жақындастыру, әділетті, адамгершілікті, берекелі қоғам құру мұраттары шешуші болып табылады. Мінез-құлық маманының этикалық принциптері мен жұмыс ережелері оның кәсіби шеберлігі, іс-әрекетінің адамгершіліктілігі, өзі жұмыс істейтін адамдардың құрметі сақталатын және нығаятын жағдайларды тұжырымдайды. Онда мінез-құлық маманының күш-жігері нақты пайда әкеледі.

1.3. KazOSPAP этикалық кодексінің мақсаты:

- Ең жоғары моральдық-адамгершілік құндылықтарға негізделген этикалық және кәсіби тәжірибе принциптерін белгілеңіз.
- Мінез-құлық мамандарының өзара және өзара байланысты кәсіптердегі әріптестерімен, сондай-ақ клиенттермен және жалпы қоғаммен өзара әрекеттесу принциптерін белгілеңіз.

1.4. Жалпы ережелер. Кодекстің ережелері Қазақстан Республикасында мінез-құлықты қолданбалы талдау (АВА) саласында практикамен айналысатын мамандарға қолданылады. KazOSPAP осы саладағы барлық мамандарға осы ережелер мен принциптерді сақтауды ұсынады. Қиындықтар немесе жанжалдар туындаған жағдайда Қазақстан Республикасындағы мінез-құлықты қолданбалы талдау саласында қызмет алатын маман немесе тұлға KazOSPAP-қа хабарласа алады.

2. Білім және құзыреттілік

2.1. Тәжірибеші. Қазақстан Республикасындағы ПАП саласындағы практикалық маманның кемінде орта арнаулы білімі болуы керек. Тәжірибеші кем дегенде 18 жаста болуы керек. Психоневрологиялық диспансерде, наркологияда есепте тұрған және соттылығы бар адамдарға мінез-құлық маманы болып жұмыс істеуге рұқсат етілмейді. Мінез-құлық маманы өзі жасайтын әрекетке сәйкес білім алуы керек. Ең төменгі талап – маман деңгейіне байланысты оқыту, жетекшілері курстың авторлары болып табылмайтын және авторлармен қосарлы қатынасы жоқ үшінші тарап кәсіптік қауымдастықтарымен сертификатталған нұсқаушы немесе мінез-құлық талдаушысын даярлау курстарында оқыту әрине.

2.2. Тәжірибеші деңгейі. Дайындық деңгейіне және жұмыс тәжірибесіне байланысты мінез-құлық маманының үш деңгейін ажырату ұсынылады:

- Мінез-құлық нұсқаушысы (терапевт, репетитор) – мінез-құлықты қолданбалы талдау саласындағы маман, ол белгілі бір бағдарлама бойынша мінез-құлық аналитиктерін оқыту, RBT немесе IBT деңгейіндегі курс немесе 1-2 модуль бойынша негізгі оқуды аяқтаған мінез-құлық талдаушысының сертификатталған курсы. Мінез-құлық бойынша жаттықтырушы мінез-құлық талдаушысы бағдарламалары бойынша және мінез-құлық талдаушысының қадағалауымен ғана жұмыс істей алады. Мінез-құлық нұсқаушысы (терапевт, репетитор) өз бетінше жұмыс істей алмайды және мінез-құлықты өзгерту бағдарламаларын жасай алмайды.
- Мінез-құлық фасилитаторы – мінез-құлық талдаушысының сертификатталған курсының 3-4 модулін сәтті аяқтаған және мінез-құлық нұсқаушысы ретінде кемінде 3 жыл тәжірибесі бар қолданбалы мінез-құлық талдауы саласындағы маман. Мінез-құлық супервайзері мінез-құлық талдаушысы бағдарламалары бойынша және мінез-құлық талдаушысының қадағалауымен ғана жұмыс істей алады. Ол мінез-құлық талдаушысының бақылауынсыз өз бетінше жұмыс істей алмайды. Мінез-құлық супервайзері терапевттерді оқытып, олардың жұмысын бақылай алады және мінез-құлық бағдарламасының дұрыс орындалуын қадағалай алады.
- Мінез-құлық талдаушысы – стандартты университет семестрінің кемінде жартысы болатын әрбір модуль бойынша мінез-құлық талдаушысының толық сертификатталған курсын сәтті аяқтаған қолданбалы мінез-құлық талдауы саласындағы маман. Мінез-құлық

талдаушысы мінез-құлық бағдарламасын құру және оны жүзеге асыру үшін мамандар мен ата-аналар үшін тренинг өткізу құзыретіне ие. Күрделі жағдайда мінез-құлық талдаушысы тәжірибелі аналитиктен қадағалауды сұрай алады және сұрауы керек.

2.3. Құзыреттілік шеңбері. Мінез-құлық мамандары дайындық деңгейіне және тәжірибелік тәжірибеге сәйкес келетін құзыреті шегінде ғана жұмыс істейді. Мінез-құлық мамандары өз тәжірибесінде тиімділігі ғылыми дәлелденбеген әдістерді ұсынбайды және қолданбайды. Мінез-құлық терапевттері өз тәжірибесінде құзыретті емес әдістерді ұсынбайды немесе қолданбайды.

2.4. Құзыреттілікті сақтау. Мінез-құлық мамандары өздерінің кәсіби дағдыларын сақтау және дамыту үшін кәсіби даму шараларына белсенді қатысады. Кәсіби дағдыларды дамыту үшін мінез-құлық маманы тиісті әдебиеттерді оқиды; конференциялар мен конгрестерге қатысады; семинарларға және басқа оқу мүмкіндіктеріне қатысады; қосымша курстық жұмысты орындайды; коучинг, кеңес, қадағалау немесе тәлімгерлік алады. Кәсіби біліктілікті алады және сақтайды.

3. Тұтынушылар алдындағы міндеттеме.

3.1. «Клиент» терминінің сипаттамасы. Клиент - мінез-құлықтың мінез-құлық талдаушысы өзгертетін адам.

3.2. Мінез-құлық маманы мен клиент арасындағы делдал. Мінез-құлық маманы мен клиент арасындағы делдал клиент атынан клиенттің мүддесін білдіретін жеке/заңды тұлға болып табылады. Оған мыналар кіруі мүмкін: ата-ана, қамқоршы немесе басқа заңды өкіл. Делдал мінез-құлық маманының қызметіне қаржылық жауапты адам болуы мүмкін. Клиент өз мүддесін өзі қорғай алатын болса, делдалдың болуы міндетті емес.

3.3. Интервенция бағдарламасына бірнеше тарап. Егер мінез-құлық талдаушысының қызмет көрсету процесіне клиенттен, оның заңды өкілінен және мінез-құлық талдаушысынан басқа тараптар қатысса, онда араласу басталғанға дейін барлық тараптардың жауапкершілігі талқылануы керек.

3.4. Келісім-шарттық қарым-қатынастар – PS клиентпен ынтымақтастықты тек келісім-шарттық қатынастар шеңберінде құрады. Ынтымақтастықты бастамас бұрын тараптардың келісімі болуы керек және әр тараптың күтулері, жауапкершілігі, шарттары, қаржылық міндеттемелері, сондай-ақ әрбір тараптың бастамасы бойынша ынтымақтастықты тоқтату тәртібі көрсетілген келісім жасалуы керек.

3.5. Мінез-құлық маманының клиент алдындағы жауапкершілігі:

- Мінез-құлық маманы өз білімі, кәсіби тәжірибесі және құзыреті шегінде қызмет көрсетеді. Мінез-құлық маманы қызметінің мақсаты клиентпен жұмыс істеуде маңызды нәтижелерге қол жеткізу болып табылады, бұл клиенттің және оның қоршаған ортасының жеке әл-ауқатына әкеледі.
- Мінез-құлық маманы уақыт пен қаржылық ресурстардың ең аз шығынын пайдалана отырып, мәнді нәтижелерге жетуге ұмтылады.
- Мінез-құлық маманы клиенттің жеке басын құрметтеуге, оның жеке құқықтарын сақтауға және құрметтеуге негізделген қызмет көрсетеді.
- Егер мінез-құлық маманының білімі мен кәсіби тәжірибесі қызмет көрсету үшін жеткіліксіз болса, мінез-құлық талдаушысы қажетті құзыреттері бар басқа маманды ұсынады немесе басқа мамандық бойынша маманды ұсынады.
- Мінез-құлық жөніндегі маман ешқашан клиентке немесе клиенттің өкіліне интервенция алдында немесе оның барысында мінез-құлық араласуының нәтижесі туралы нақты болжам жасамайды.

3.6. Мінез-құлық маманының клиент алдындағы жауапкершілігі:

- Мінез-құлық терапевттері клиенттің жағдайы мен мінез-құлқына медициналық немесе биологиялық факторлар әсер етеді деп болжауға негіз болған кезде дәрігерге кеңес беру қажеттілігі туралы хабарлауға міндетті.
- Мінез-құлық терапевттері дәлелді АВА әдістерін пайдалана отырып қызмет көрсетуі қажет.
- Мінез-құлық терапевттері клиентке де, оның өкіліне де құрметпен қарайды. Оларды нәсіліне, жынысына, ұлтына, мәдениетіне, діни көзқарасына, әлеуметтік жағдайына және т.б.
- Мінез-құлық терапевттері тек клиенттің мүддесі үшін қызмет көрсетеді.
- Мінез-құлық мамандары басқаларға агрессивті және/немесе дұшпандық көрсетпейді.
- Мінез-құлық терапевттері клиентке және/немесе клиенттің өкіліне қарсы дауыс көтермейді және психологиялық немесе физикалық зорлық-зомбылық қолданбайды. Мінез-құлық маманы Этиканың осы

тармағын бұзған жағдайда, ол ҚазОСПАП сертификаттарынан айырылады және оның бұзушылықтары одан әрі қарау үшін әкімшілік және құқық қорғау органдарына жіберіледі.

3.7. Клиенттің құпиялылығын сақтау:

- Мінез-құлық терапевттері клиент туралы ақпаратты, жеке ақпаратты, сынақ нәтижелерін, араласу хаттамаларын немесе араласу нәтижелерін ашпайды.
- Мінез-құлық мамандары клиенттің немесе клиенттің заңды өкілінің жазбаша рұқсатынсыз әлеуметтік желілерде немесе интернетте клиент туралы фото, аудио-бейне материалдарды жарияламайды.

3.8. Мүдделер қақтығысы және көптеген қатынастар:

- Мінез-құлық терапевттері клиентпен көптеген қарым-қатынастарға әкелуі мүмкін романтикалық, достық, сексуалдық немесе басқа қарым-қатынастарға түспейді және араласу кезінде және аяқталғаннан кейін бір жыл ішінде олардың пайда болуын болдырмауға тырысады.
- Мінез-құлық терапевттері клиентке немесе өкілге олардың білім деңгейі, бақылау сағаттары және араласу алдында кәсіби тәжірибесі туралы ақпарат береді.
- Интервенция басталғанға дейін мінез-құлық мамандары клиентпен немесе оның өкілімен жұмыс жағдайларын, маман көрсететін қызметтердің құнын және уақытын талқылайды.
- Қақтығыс жағдайын шешу кезінде мінез-құлық маманы оны клиенттің мүдделері мен құқықтары сақталатындай етіп шешуге ұмтылады. Қажет болған жағдайда мінез-құлық маманы немесе клиент/клиент өкілі KazOSPAP этика комитетіне хабарласа алады.
- Сыйлықтарды алмасу мүдделер қақтығысын және бірнеше қарым-қатынастарды тудыруы мүмкін болғандықтан, мінез-құлық терапевттері клиенттерден, бақылаушылардан немесе тыңдаушылардан сыйлықтар бермейді немесе қабылдамайды. Мінез-құлық талдаушылары кәсіби қарым-қатынастың басында клиенттерге, жетекшілерге және тағылымдамадан өтушілерге осы талап туралы хабарлайды.

3.9. Қызметтердің үзілуі. Мұнда қызметтердің үзілуі 60 күн немесе одан аз уақытқа қызметтердің болмауы ретінде анықталады. Егер қызмет көрсетудің үзілуі уақытша болса, бірақ 60 күннен асатын мерзімге болса, бұл жағдай қызмет көрсетуді тоқтату болып саналады. Егер ЖС қызмет көрсетуді уақытша тоқтату қажеттілігі туындаса, маман клиентті немесе клиенттің

заңды өкілін тараптар арасындағы келісімде белгіленген мерзімде алдын ала хабардар етуге және мүмкіндігінше ауыстыруды таңдауға міндетті. құзыреттері бірдей немесе кем емес. Егер мұндай ауыстыру мүмкін болмаса, мінез-құлық талдаушысы болмаған кезеңде өзін-өзі зерттеу үшін егжей-тегжейлі хаттаманы ұсынуы және тренинг өткізуі қажет.

3.10. Қызметтерді тоқтату. Мұнда пайдаланылғандай қызметтерді тоқтату қызметтердің тоқтатылуын да, 60 немесе одан да көп күн бойы қызметтердің болмауын білдіреді. Мінез-құлық талдаушысы өз клиенттерін тастамайды. Егер мінез-құлық аналитикінде одан әрі қызметтерді көрсету мүмкін болмай қалған жағдайлар болса, мінез-құлық талдаушысы клиенттің мінез-құлық терапиясы үзілмеуі үшін бар күш-жігерін салады: ол сол құзыреттерге ауыстыруды іздейді, клиент арасында кездесу ұйымдастырады немесе клиенттің ПО әріптесімен, келісімімен клиентке одан әрі жұмыс істеу үшін барлық ақпаратты береді, мұндай ауыстыру болмаған жағдайда, клиентті берілген шарттарда мүмкін болатын жұмыстың басқа форматына ауысуға шақырады. Мысалы, жылжыту жағдайында қашықтағы пішім. Маман клиентті немесе клиенттің заңды өкілін тараптар арасындағы келісімде белгіленген мерзімде, себептерін көрсете отырып, алдыңғы үлгіде көрсетілетін қызметтердің алдағы тоқтатылуы туралы алдын ала хабарлауға міндетті.

4. Әріптестер алдындағы міндеттеме.

4.1. Әріптестерге көмек және қолдау. Мінез-құлық мамандары әріптестеріне және туыстас кәсіптердегі әріптестеріне құрметпен, мейірімділікпен қарайды. Қажет болса, әріптестеріне көмектесуге және қолдау көрсетуге тырысады. Қажет болған жағдайда өз білімі мен кәсіби тәжірибесінің шегінде ұсынады.

4.2. Әріптестерімен қарым-қатынас орнату. Мінез-құлық терапевттері бір компанияда жұмыс істеген кезде жыныстық қатынасқа түспейді, өйткені бұл жанжалға және көптеген қарым-қатынастарға әкелуі мүмкін. Бұл қатынастарға олардың біреуі жұмыстан босатылғаннан кейін жол беріледі.

4.3. Әріптестер алдында құпиялылық. Мінез-құлық терапевттері клиенттің жеке ақпаратын, араласу жоспарын, тестілеуді немесе нәтижелерін клиентпен жұмыс істемейтін әріптестеріне ашпайды.

4.4. Әріптестермен ынтымақтастық. Мінез-құлық терапевттері клиенттерге пайдалы болу үшін өздерінің және басқа мамандықтардағы әріптестерімен ынтымақтасады. Құпия ақпарат болған жағдайда мінез-құлық жөніндегі маман клиенттің немесе клиенттің заңды өкілінің рұқсатымен клиенттің мүддесі үшін клиенттің ақпаратымен бөліседі.

4.5. Қақтығыс. Мінез-құлық мамандары ең алдымен клиенттің мүддесіне әрекет ете отырып, жанжалдарды дербес шешеді. Мінез-құлық мамандары осы жағдайларда жасалған барлық әрекеттерді және олардың ықтимал нәтижелерін құжаттайды. Қақтығыстарды шешу қиын болған жағдайда мінез-құлық мамандары қақтығысты шешуге көмек алу үшін KazOSPAP этика комитетіне хабарласа алады.

4.6. Әріптестің Әдеп кодексін бұзуы. Мінез-құлық маманы әріптесінің Әдеп кодексін бұзуын байқаған жағдайда, ол алдымен онымен сөйлесуі керек. Келіссөздер нәтижесінде жағдайды түзетуге бағытталған нәтиже болмаса, мінез-құлық маманы жағдайды шешуге кеңес және көмек алу үшін KazOSPAP этика комитетіне хат жаза алады.

5. Қоғамға берілгендік

5.1. Қоғам үшін қауіпсіздік. Мінез-құлық терапевттері қауымдастық үшін қауіпсіз және әлеуметтік қолайлы түрде қызметтерді ұсынады.

5.2. Қолданбалы мінез-құлық талдауын танымал ету. Мінез-құлық мамандары мінез-құлықты қолданбалы талдаудың ғылыми дәлелденген әдістері, принциптері және заманауи технологиялары туралы қоғамды ақпараттандыруға және тәрбиелеуге тырысады.

5.3. Көпшілікке арналған мәлімдемелер. Өзінің кәсіби қызметі туралы жұртшылыққа мәлімдеме жасаған кезде, PS мәлімдемелердің шындыққа сәйкестігін, жаңылыстырмайтынын және іс жүзінде не екенін асыра көрсетпеуін қамтамасыз етеді. Барлық CoP мәлімдемелері бар зерттеулер мен мінез-құлық концептуализациясына негізделген.

5.4. Мінез-құлық мамандары көпшілік алдында мәлімдеме жасауға жауапты. Мінез-құлық терапевттері зияткерлік меншік туралы заңдармен таныс және оларды сақтайды, соның ішінде сауда белгісі немесе авторлық құқығы қорғалған немесе заңмен анықталғандай басқа біреудің зияткерлік меншігі деп мәлімделуі мүмкін материалдарды пайдалануға рұқсат алу.

5.5. Мінез-құлық қызметтерін жарнамалау мақсатында тұтынушылардың пікірлері. Мінез-құлық талдаушылары жаңа тұтынушыларды тарту үшін жарнамалық мақсатта тұтынушылардың пікірлерін сұрамайды немесе жарияламайды. Ескертпе: Мазмұн мінез-құлық талдаушысының ықпалынан және бақылауынан тыс болған шолу жарнамалық шолу болып саналмайды.

5.6. Ақпараттандырылған және жазбаша келісім. Мақсатты аудиторияға арналған оқу аудио, фото және бейнематериалдар әлеуметтік желілерде, онлайн немесе семинарлар барысында тек клиенттің немесе оның өкілінің хабардар етілген және жазбаша келісімімен ғана жарияланады.

6. Бихевиоролог және ғылыми қоғамдастық.

6.1. Ғылыми дәлелденген ақпаратты пайдалану. Ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу кезінде ПС ғылыми дәлелденген ақпаратқа және қолданбалы мінез-құлық талдауының (АВА) философиялық негізіне сүйенеді.

6.2. Нормативтік актілер. Мінез-құлық ғалымдары зерттеулерді қолданыстағы заңдар мен ережелерге және зерттеу қызметін реттейтін ұйымдар мен мекемелердің талаптарына сәйкес жоспарлайды және жүргізеді.

6.3. Құпиялылық. Бихевиоролог ғалымдар басқаша тыйым салынбаған жағдайларды қоспағанда, зерттеуге қатысушылардың құпиялылығына жоғары басымдық береді. Олар құпия немесе идентификациялық ақпараттың кездейсоқ немесе байқаусызда жариялануын болдырмауға күш салады.

6.4. Плагиат. Мінез-құлық ғалымдары басқалардың жұмысының немесе деректерінің бөліктерін немесе элементтерін өздеріне тиесілі етіп көрсетпейді.

6.5. Зерттеуге ақпараттандырылған келісім. Мінез-құлық мамандары ықтимал зерттеуге қатысушылардың хабардар етілген жазбаша келісімін алуға жауапты, сондай-ақ келісімді кез келген уақытта айыппұлсыз қайтарып алу құқығын қамтамасыз етеді.

7. Құжаттама

7.1. Клиент деректерін құжаттау. Ынтымақтастықтың басынан аяғына дейін мінез-құлық мамандары есеп беру үшін клиенттің егжей-тегжейлі және сапалы құжаттамасын жүргізеді. Құжаттама клиент туралы шынайы ақпаратты қамтамасыз етуі және қажет болған жағдайда басқа мамандарға беруге дайын болуы керек. Құжаттар PS-те 5 жыл сақталуы керек.

7.2. Деректер жинау. Деректерді жинау күнделікті негізде тұрақты негізде жүзеге асырылады, есепке алу және санау дәл, әділ және объективті болуы керек. Тікелей бақылау әдісін таңдаған дұрыс.

7.3. Бағдарламалар мен бақылау парақтары. Әрбір клиент үшін бағдарлама мінез-құлықты функционалдық талдауға, тікелей бақылауға және клиенттің және/немесе оның өкілдерінің сұрауларына негізделген жеке құрастырылады. Бағдарлама нақты анықталған мақсаттары, міндеттері және егжей-тегжейлі хаттамалары бар функционалдық талдауға негізделуі керек. Мінез-құлық бойынша жаттықтырушы/терапевт күнделікті бақылау парағын немесе бағдарлама үшін мінез-құлық талдаушысы құрастырған басқа пішінді толтыруы керек. Мінез-құлық талдаушысы пішіндердің дұрыс толтырылғанын тікелей бақылау арқылы тексереді.

8. Қадағалау.

8.1. Бақылаушының құзыреті. Мінез-құлық аналитиктері басқаларды тек өз тәжірибесінің шеңберінде бақылайды және оқытады. Олар қажетті білім мен дағдыларды алғаннан кейін ғана тәлімгерлікпен қамтамасыз етеді. ТК мамандары кәсіби даму арқылы супервайзер жұмысының сапасын үнемі бағалайды және жақсартады.

8.2. Бақылаушылардың саны. Мінез-құлық талдаушылары тиімді бақылау мен оқытуды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін бақылаушылар немесе тыңдаушылар санын ғана қабылдайды.

8.3. Бақылаушының құжаттамасы. Мінез-құлық талдаушылары жетекшілеріне немесе тыңдаушыларына қатысты құжаттарды жасайды, жаңартады, жүргізеді және жояды.

8.4. Жетекшінің жас, мүгедектік, этникалық, жынысты білдіру/жеке басын, иммиграциялық статус, отбасылық/қарым-қатынас жағдайы, ұлттық шығу тегі, нәсілі, діні, жыныстық бағдары, әлеуметтік-экономикалық жағдайын қоса алғанда, қоғамдағы алуан түрлілігіне немесе ұстанымына қарамастан тақырыптарды жетекшінің талқылауы.

8.5. Тапсырмаларды беру. Мінез-құлық талдаушылары тапсырмаларды өздерінің жетекшілеріне немесе тыңдаушыларына тапсырмаларды сауатты орындай алатынын растағаннан кейін ғана береді.

8.6. Практиканы бағалау. Мінез-құлық талдаушылары басқалардың кері байланысын, клиенттің нәтижелерін және тағылымдамадан өтушінің қадағалауын пайдалана отырып, өздерінің қадағалау тәжірибесін тұрақты бағалауға белсенді түрде қатысады.

8.7. Бақылауды үзу. Мінез-құлық талдаушылары бақылаудағы үзілістерді немесе үзілістерді азайтады және жоспарланған үзілістер кезінде үздіксіз қадағалауды жеңілдету үшін тиісті және уақтылы күш салады.

8.8. Қадағалауды тоқтату. Мінез-құлық талдаушылары қандай да бір себептермен қадағалауды немесе қадағалауды қамтитын басқа қызметтерді тоқтату туралы шешім қабылдағанда, олар супервайзерге немесе тағылымдамадан өтушіге жағымсыз әсерді барынша азайтатын қадағалауды тоқтату жоспарын әзірлеу үшін барлық тиісті тараптармен жұмыс істейді.